
Prikazi

Directory of rare book and special collections: in the United Kingdom and the Republic of Ireland. 3. izd. London: Facet Publishing, 2021. ISBN: 9781783304264

Directory of rare book and special collections in the United Kingdom and Republic of Ireland treće je (tiskano, dopunjeno) izdanje istoga naslova, nakladnika *Facet publishinga* objavljeno 2021. godine. Knjiga sadrži ukupno 617 stranica (bez Predgovora, Uvoda, Bibliografije i webografije te Popisa skraćenica i akronima). Urednica izdanja je Karen Attar, knjižničarka za staru knjigu u Senatskoj knjižnici i znanstvenica na Institutu za engleske studije pri Sveučilištu u Londonu. Autorica je brojnih izdanja vezanih za povijest knjižnica, specijalne zbirke te je urednica časopisa *Library & Information History*.

Ideja o nastanku prvoga direktorija stare građe i posebnih zbirki u baštinskim ustanovama potječe iz 1966. i to kao veliki projekt (tada) novoosnovane Sekcije za staru knjigu CILIP-a. Nakon gotovo 20 godina rada objavljen je prvi Direktorij (1985.), a 1997. godine drugi. Treće tiskano izdanje iz 2021. godine (2016. objavljena je samo elektronička inačica) obuhvaća gotovo 100 ustanova koje nisu bile zastupljene u prethodnim izdanjima i sadrži popis od ukupno 873 ustanove. Više od stotinu samostalnih zapisa sadržanih u drugom izdanju u trećem su brisana jer su zbirke prodane ili premještene u neku drugu ustanovu, a u novom izdanju javljaju se kao zasebne zbirke unutar druge imateljice. Neki od zapisa koji se javljaju u drugom izdanju na zahtjev vlasnika u trećem su izdanju uklonjeni iz sigurnosnih razloga. Mnoge zbirke nastale su tek nakon 1997., a neke koje su postojale te godine nisu bile zastupljene u katalogu gdje su sada našle svoje mjesto.

Ova kompilacija zasnovana je na drugom izdanju i rađena je na temelju ankete provedene među ustanovama zastupljenima u izdanju iz 1997. godine, ali i na temelju široko rasprostranjene ankete koju je proveo CILIP među knjižnicama, udrugama, arhivima i muzejima. I dok se u Hrvatskoj u kontekstu stare knjige govori o onoj građi koja je nastala do 1850., u anglosaksonsom području uvriježen je termin *rare book*, čija je gornja granica 1900. godina jer se takva građa smatra izuzetno vrijednom te je u mnogim knjižnicama smještena u zbirke stare građe koje se na tom području nazivaju specijalnim zbirkama.

Djelo je zasnovano na četiri dijela. Prvi dio obuhvaća Uvode, Naputak, Popis skraćenica i akronima, Bibliografiju i webografiju (uključuje 11 jedinica), drugi dio je sam Direktorij sa zapisima, treći dio su Dodatci, a četvrti Kazala.

Sam Direktorij organiziran je na zemljopisnoj podjeli šest područja: Engleska, Sjeverna Irska, Republika Irska, Škotska, Wales, dakle ona područja koja se ubrajaju u *The British Isles* i tzv. *Crown Dependencies* (Krunski posjedi) – područja koja nisu dio UK-a, ali s kojim ih povezuju odgovornosti za obranu i međunarodne odnose, a uključuju Isle of Man, Guernsey and Jersey.

Nakon samoga teksta Direktorija slijede tri dodatka: zapisi dodatnih knjižnica (Engleska, Republika Irska, Sjeverna Irska, Škotska i Wales), popis potencijalnih specijalnih zbirki (popis knjižnica koje su u Direktoriju iz 1997. zabilježile posjedovanje stare građe, ali ne i u popisu koji je rađen za elektroničko izdanje iz 2016. godine) te abecedni popis jedinica lokalne samouprave s popisima naselja. Kazala obuhvaćaju abecedni popis ustanova, sakupljača te predmetno kazalo.

Tekst Direktorija tiskan je dvostupačno, hijerarhijskom strukturom gdje se abecednim redom nižu nazivi zemljopisnih područja, unutar njih nazivi mjesta, a potom abecednim redom imena ustanova. Svaki zapis započinje identifikacijskim podatcima – nazivom ustanove,

adresom, telefonskim brojem, adresom elektroničke pošte te mrežnoga mjesta ustanove. U samome opisu donose se osnovni podatci o povijesti ustanove, zgrade u kojoj je knjižnica smještena, osnivaču ili donatoru, broju, vrsti i dataciji građe te bibliografski zapisi o knjižnici/pojedinoj zbirci. Ako je stara građa ustanove organizirana unutar više zbirke, svaka od njih zastupljena je kratkim opisom. Zapisi mogu sadržavati i posebne oznake u vidu jedne ili dvije zvjezdice (*, **), gdje jedna zvjezdica označava da građa u zbirci ne posjeduje mrežno dostupan katalog, a dvije odsustvo bilo kakvoga kataloga. Ako zbirka posjeduje mjesno dostupan katalog, zasebno je navedeno u opisu.

Najveća, Britanska knjižnica kao zasebnu zbirku opisuje staru knjigu Jugoistočne Europe (Južni Slaveni), navodeći podatke o tiskarama u Senju i Rijeci, građi 16. – 17. st. iz Hrvatske, liturgijskoj građi uključujući Divkovića, Levakovića i Kašića, građi iz razdoblja Ilirskoga preporoda, a u bibliografiji o hrvatskoj građi djela Franolića i Grbe.

Značaj ovoga Direktorija očituje se u njegovome sveobuhvatnom prikazu zbirke stare građe koji omogućava brz, jednostavan i sažet prikaz baze zbirke stare građe na području Britanskoga otočja, usmjerava istraživače na relevantne izvore, pomaže baštinskim ustanovama u evaluaciji specijalnih zbirke, ustanovama daje važne informacije o mogućnostima nabave i suradnje te pomaže prodavateljima i donatorima u donošenju odluka o ponudama/donacijama.

Način organizacije i prezentacije ustanova s baštinskom građom u ovome Direktoriju mogao bi poslužiti kao dobar model izrade baze za hrvatske baštinske ustanove i vjerske zajednice, a na tragu opisa na razini zbirke.

Dr. sc. Marina Krpan Smiljanec, knjižničarska savjetnica
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
mkrpansmiljanec@nsk.hr

<https://morepress.unizd.hr/journals>

